

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

INDBYDELSESSKRIFT

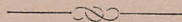
TIL

DE OFFENTLIGE AARSPRØVER

I

RANDERS LÆRDE SKOLE

I JUNI OG JULI 1873.

RANDERS.

Trykt hos J. M. Elmenhoff & Søn.

EFTERRETNINGER

om

RANDERS LÆRDE SKOLE

for

SKOLEAARET 1872—73.

INDBYDELSESSKRIFT

til

DE OFFENTLIGE AARSPRØVER

i

RANDERS LÆRDE SKOLE

i Juni og Juli 1873.

RANDERS.

Trykt hos J. M. Elmenhoff & Son.

Karakterer ved Afgangsprøven for Studerende 1872.

Kandidaterne:	Points ved Præliminærprøven.	Dansk Stil Nr. 1.	Dansk Stil Nr. 2.	Latin (skriftlig).	Latin (mundtlig).	Greek.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Naturfære.	Hovedkarakter.	Med Points.
<i>N. F. Filttenborg</i>	30	g	g	mg ÷ $\frac{1}{2}$	g + $\frac{1}{2}$	mg + $\frac{1}{2}$	mg ÷ $\frac{1}{2}$	g + $\frac{1}{2}$	mg ÷ $\frac{1}{2}$	mg ÷ $\frac{1}{2}$	Første	64
<i>J. H. Hansen</i>	39	ug ÷ $\frac{1}{2}$	ug	mg + $\frac{1}{2}$	ug	ug	mg	mg + $\frac{1}{2}$	mg + $\frac{1}{2}$	ug ÷ $\frac{1}{2}$	Første m. Udm.	80
<i>V. D. Kjersgaard</i>	32	mg ÷ $\frac{1}{2}$	mg ÷ $\frac{1}{2}$	g + $\frac{1}{2}$	g + $\frac{1}{2}$	g	tg + $\frac{1}{2}$	g	mg ÷ $\frac{1}{2}$	mg ÷ $\frac{1}{2}$	Anden	56
<i>I. C. Smith</i>	34	mg ÷ $\frac{1}{2}$	g + $\frac{1}{2}$	g + $\frac{1}{2}$	mg ÷ $\frac{1}{2}$	g + $\frac{1}{2}$	ug	g + $\frac{1}{2}$	g + $\frac{1}{2}$	mg	Første	66

Prøve i Hebraisk: *J. H. Hansen* ug.

Karakterer ved Afgangsprøven for Realister 1872.

Kandidaterne:	Dansk Stil.	Tysk.	Fransk.	Engelsk.	Historie.	Geografi.	Naturhistorie.	Aritmetik.	Geometri.	Naturfære.	Skriving og Tegning.	Points.
<i>W. A. Friis</i>	g	mdlg	tg	g	tg	g	g	mg	mg	g	mg	41
<i>J. M. Jensen</i>	g	tg	g	g	mg	g	mg	tg	g	mg	mg	55
<i>N. M. Sondergaard</i>	g	g	tg	g	tg	tg	mg	mg	g	g	mg	48

Af de 87 Disciple, der findes opførte i Indbydelsesskriftet for f. A. S. 5—10, bleve 4 dimitterede til Universitetet i Juli f. A. efter at have bestaaet Afgangsprøven med det S. 3 angivne Udfald, 3 dimitterede efter at have bestaaet Realafgangsprøven af højere Grad. Før Hovedprøven udmeldtes P. K. M. S. K. Jessen (af V st.) og G. M. Hassing (af V R.). Efter Examens-Udfaldet maatte to, som en Følge af første Klasses Nedlæggelse, udtræde af Skolen; endvidere udmeldtes strax efter Examen S. P. Sørensen (af II) og K. J. Jensen (af VI R.). Derimod bleve 5 nye Disciple*) optagne i Skolen fra Skoleaarets Begyndelse. Skolen talte saaledes den 15de August 79 Disciple. Senere udmeldtes J. Philipson (af V st.) i Septbr., E. Neckelmann (af V R.) i Decbr., J. K. T. Kjær (af V R.) i Marts og E. A. J. Aschlund (af V. st.) i April; hvorimod en Discipel blev optagen i November og en i Januar. Skolen tæller saaledes nu 77 Disciple, som efter deres Hovedkarakter for April Maaned ere ordnede saaledes:

VII Klasse.

(Iaar vil ingen Dimission finde Sted.)

1. J. Krarup, F. Præst i Maarslet.
2. N. H. Bang, F. Handelsmand i Kjøbenhavn.
3. H. P. Høst, F. Justitsraad, Godsforv., Støvringgaard.
4. J. K. S. K. Thorbjørnsen, F. Overlærer i Hobro.
5. J. S. Salling, F. afd. Skolelærer.
6. K. E. Albeck, F. Proprietær, Karlsberg i S.-Borup.

*) Ved Dimittenderne og de nye Disciple er Fødested og Fødselsdag angivet.

7. E. K. F. Dyrhauge, F. Præst i Fjellerup.
8. K. Fischer, F. Etatsraad, Borgmester, R. af D. og Dbm.
9. A. K. Berner-Schilden, F. Kammerherre, Ritmester, R. af D., Besidder af Klausholm.
10. G. K. Elmquist, F. Præst i Virring.
11. A. V. M. Whitte, F. Skolens Rektor, s. Skoleeft. f. 1871-72, S. 4 og f. 1870-71, S. 6; jfr. S. 9.

VI st. Klasse.

1. V. Thorup, F. Translater og Lærer.
2. J. G. Rohde, F. Urtekræmmer.
3. O. Elmenhoff, F. Bogtrykker.
4. A. J. U. Sperling, F. afd. Ritmester.
5. K. A. Bruhn, F. Kammerassessor, Fjordinspekt., Dbm.

VI Realklasse.

(Realdimittender.)

1. E. Bernhard, F. Tøjsfabrikant, f. 1858 i Randers, opt. 2367 i I Kl.
2. H. Pontoppidan, F. Sognepræst, f. 2457 i Fredericia, opt. 2366 i I Kl.

V st. Klasse.

1. J. K. G. M. Meilbye, F. Pedel ved Skolen.
2. A. N. Hvass, F. Justitsraad, Frederiksdal i S.-Borup.
3. P. K. V. Hansen, F. Præst (forh. i Slesvig).
4. J. S. F. Møller, F. Adjunkt M. S. Møller.
5. K. Caspersen, F. Handskefabrikant.
6. F. Jacobsen, F. afd. Kjøbmand.
7. G. E. K. Schaarup, F. Præst i Lihme.
8. A. Levinsen, F. Præst (forh. i Slesvig).

V Realklasse.

1. J. V. Høeberg, F. Uhrmager.
2. A. Andersen, F. Mægler.

3. J. O. Olsen, F. Møllebygger.
4. H. Marolly, F. Baneforvalter.

IV st. Klasse.

1. M. K. Petersen, F. Gaardejer i Assentoft S.
2. V. Malling, F. Justitsraad, Birkedommer, Frijsenborg.
3. K. M. Christensen, F. Økonom ved R. Hospital.
4. H. R. Jacoby, F. Prokurator, R. af D.
5. N. S. Koefoed, F. Præst i Værum.
6. K. V. Mourier-Petersen, F. Godsejer, Forstkandidat, R. af D., Holbækgaard.
6. F. Philipson, F. Agent, Manufakturhandler.
8. A. F. K. V. Holsten, F. Godsejer, Sødringholm.
9. K. O. R. B. Finsen, F. Kjøbm. Konsul Bjering i Reykjavik, Adoptivf. Læge Finsen i Ørsted.
10. V. A. V. Hoff, F. Kjøbmand og Fabrikant.

IV Realklasse.

1. M. A. Kleisdorff, F. Manufakturhandler.
2. N. R. Sørensen, F. Bagermester.
3. N. S. Jacobsen, Broder til Nr. 6 i V st.
4. Kristen Kjeldsen Aagaard, f. i Højslev, Simested Sogn, Aalborg Amt, 30/57, optagen fra 15. Avg. 1872; F. Møller p. a. St.

III st. Klasse.

1. V. T. K. Blichert, F. afd. Distriktslæge.
2. H. P. Pontoppidan, Broder til Nr. 2 i VI R.
3. Thorvald Kristian Nikolaj Kjær, f. i Randers den 3/60, opt. 4/73; F. Prokurator.
4. F. G. Müller, F. Premierl. Ejer af Lundberg.
5. Jørgen Pind, f. paa Løvenholm den 3/60, opt. 5/72; F. Løjtnant, Ejer af Tustrup.

III Realklasse.

1. O. B. Caspersen, Broder til Nr. 5 i V st.
2. M. F. C. Krøger, F. Sergent ved 5. Dragonregiment.

3. N. K. E. Jensen, F. forh. Kjøbmand L. J.
4. J. N. K. Hansen, F. Proprietær, Thorslund, Hovlberg H.
5. K. E. K. Møller, F. Adjunkt F. J. Møller.
6. J. Y. Olsen, F. afdød Møller.
7. M. Bernhard, Broder til Nr. 1 i VI R.
8. V. Jensen, F. Kjøbmand J. P. J.
9. L. F. S. Evers, F. Justitsraad, Godsforv., Vedellsborg.
10. N. M. Jacobsen, Broder til Nr. 6 i V st. og Nr. 3 i IV R.

II Klasse.

1. G. V. Biscoff, F. Malermester i Næstved.
2. A. P. Brøndum, F. Dandselærer.
3. Kristian Emil Muxoll Honnens, f. i Kjøbenhavn d. 29/61, opt. 1/572, F. Kammerjunker, Byfoged i Randers.
4. I. Philipson, F. Manufakturhandler.
5. J. Steenberg, F. Kjøbmand.
6. Johan Honnens de Lichtenberg, f. paa Stamhuset Bidstrup d. 2/60, opt. d. 1/72; F. Major, Kammerjunker, Besidder af Bidstrup, R. af D.
7. K. M. Rottbøll, F. Intendant ved 5. Dragonreg.
8. H. Pontoppidan, Broder til No. 2 i VI R. og Nr. 2 i III st.
9. K. F. Kuhn, F. praktiserende Læge.
10. K. Götzsche, F. Kjøbmand.
11. J. Andersen, F. Adjunkt.
12. P. E. Meller, Broder til Nr. 5 i III R.
13. Haaken Karl Ludvig Krog, f. i Herslev i Kjøbenhavns Amt d. 2/560, opt. 1/572; F. Præst i Rørbæk.
14. P. A. Busck, F. Fabrikbestyrer.
15. K. K. Amdisen, F. Kjøbmand.
16. P. D. Vergo, F. Ejer af Rismølle.

17. H. V. Elmenhoff, F. forh. Landmand.
 18. L. N. Sandberg, F. Vinhandler.

Afgangsprøverne for Studerende og Realister afholdtes overensstemmende med den i Programmet f. f. A. aftrykte Plan. I Censuren for førstnævntes Vedkommende deltog Undervisningsinspektøren (i Græsk og latinsk Stil), Rektor Forchhammer (i Latin og Historie), Landinspektør Hald (i Mathematik) og Læge Hansen (i Naturlære), for sidstnævntes Vedkommende Examenskommissæren Professor Mundt (i Mathematik og Naturlære), Læge Hansen (i Naturhistorie) og Kammerjunker V. la Cour (i Fransk).

Præliminærprøven underkastede sig 7 Diciple af VI st. Klasse samt Privatisten A. V. M. Whitte, der 2 Aar tidligere som Discipel i Skolen havde underkastet sig Realafgangsprøven. Disse 8 bleve derefter optagne i VII Klasse, sidstnævnte efter særlig Bevilling af Ministeriet. I Censuren ved disse Prøver deltog Kammerjunker la Cour (i Fransk), Premierl. Fencker (i Naturhistorie) og Pastor Hansen (i Religion).

Opgaverne til de skriftlige Prøver vare følgende:

I, Afgangsprøven for Studerende:

- I. Bunden Opgave: Grønlands Naturforhold og Befolkning.
 II. Fri Opgave: Hvad forståes ved Modgangens Skole og hvorledes bidrager den til at udvikle Karakteren.

Opgave til Oversættelse fra Latin paa Dansk:

Taget af Cicero de invent. 1, 31, men med Forandringer.

Æschines quidam, amicus Sceratis et discipulus, dialogos ediderat, in quibus quemadmodum apud Platonem Socrates collo-

quens cum varii generis hominibus inducebatur. In uno ex his libris Socrates narrabat Aspasiam aliquando cum Xenophontis uxore, quam nuper duxerat, et cum ipso Xenophonte ad hunc modum locutam esse: „Dic mihi, quæso, Xenophontis uxor: si vicina tua melius habeat aurum, quam tu habes, utrum illud an tuum malis?” Illud, inquit. „Quid, si vestem et ceterum ornatum muliebrem pretii maioris habeat, quam tu habes, tuane an illius malis?” Respondit: Illius vero. „Age, inquit, si virum illa meliorem habeat, quam tu habes, utrum tuum virum malis an illius? Hic mulier erubuit; Aspasia autem ad Xenophontem conversa „Quæso, inquit, Xenophon, si vicinus tuus equum meliorem habeat, quam tuus est, tuumne equum malis an illius?” Illius, inquit. „Quid, si fundum meliorem habeat, quam tu habes, utrum tandem fundum habere malis? Illum, inquit, meliorem scilicet. „Quid, si uxorem meliorem habeat, quam tu habes, utrum tuam an illius malis? Atque hic Xenophon quoque tacuit. Tum Aspasia, Quoniam uterque vestrum, inquit, id mihi solum non respondit, quod ego solum audire volueram cuiusque causa cetera interrogaveram, egomet dicam, quid uterque vestrum cogitet; nam et tu, mulier, optimum virum vis habere et tu, Xenophon, uxorem habere lectissimam. Itaque utrique vestrum elaborandum est, ut neque vir melior quisquam sit neque uxor præstantior. Nam si hoc perfeceritis, neque tu, Xenophon, aliam requires uxorem neque tu, mulier, alium maritum, sed libentissime vitam una agetis.

Opgave til Oversættelse fra Dansk paa Latin:

Da Themistokles, den berømte atheniensiske Feltherre, som, vi vide, ogsaa i andre Ting var baade en klog og en vittig Mand, engang bekjendtgjorde, at han vilde sælge en Landejendom, tilføjede han, efterat have rost dens øvrige Fortrin, at der var en god Nabo. Han antydede næsten spøgende, at han ansaa dette for en stor Anbefaling til at forhøje Værdien. Allerede mange Menneskealder før Themistokles havde Hesiodus i det Digt, i hvilket han giver Forskrifter om Landvæsenet, hvilket vi endnu have, sagt, at en ond Nabo var et stort Tab, en god en stor Fordel. Hos Romerne nævnte den ældre Cato, da han opregnede, til hvilke Ting der burde tages Hensyn ved at købe en Landejendom, næstefter Luftens Sundhed og Markens Frugtbarhed, Vej, Vand og Nabo. Det er ikke underligt, at det især er dem,

der skrive og tale om Landvæsenet, der paaminde om, hvor magt-paaliggende det er at have gode Naboer. Thi de, der leve i store Byer, imellem en stor Mængde Mennesker, af hvilke de kunne vælge, hvem de ville omgaaes, og de, hvis Forretninger for det meste udføres inde i Husene, trænge mindre til gode Naboer og mærke mindre de Ulemper, som slette Naboer bringe. Men anderledes forholder det sig paa Landet. Thi ligesom der selve Omgangen med gode og velvillige Naboer medfører stor Behagelighed, saaledes kunne de ogsaa ved Raad og Hjælp yde stor Nytte; men slemme og trættekjære og uretfærdige Naboer yde ikke blot ingen Behagelighed eller Hjælp, men de paaføre Tab og tvinge til stedse ligesom at være paa Vagt og forstyrre Sindets Ro ved Strid og Trætte. Thi det er et sandt Ordsprog, at Ingen kan leve i Fred længere, end hans Nabo vil.

Opgave i Arithmetik:

1. At udvikle Formler for
 - a) Summen af Leddene i en Differensrække (arithmetisk Progression).
 - b) Summen af Leddene i en Kvotientrække (geometrisk Progression).
 - c) Produktet af Leddene i en Kvotientrække.
2. En Kvotientrække begynder med 1,001, Kvotienten er $1,001^2$, Produktet af de n første Led er 1,105116; hvor stor maa n være?
3. Hvor stort maa det første Led i en Differensrække være, naar Differensen er $\frac{1}{2}n$ og Summen af dens n første Led skal være lig en Kvotientrækkes Sum, hvis første Led er 1, hvis Kvotient er $\frac{1}{2}$ og som har n Led. Ex. $n = 10$; $n = 1000$.

Opgave i Geometri:

1. Af en spids Vinkel A og dens modstaaende Side a i en retvinklet Trekant beregnes de andre Stykker.
2. Saavel ved Konstruktion som ved Beregning bestemmes en Trekant af dens ene Vinkel A og Højderne h_b og h_c paa dens to tilstødende Sider. Beregningen udføres for $A = 100^\circ$, $h_b = 4'$, $h_c = 5'$, saaledes at Sider, Vinkler og Areal findes.

II. Afgangsprøven for Realister:

Opgaver til Udarbejdelse i Modersmaalet:

- I. Bunden Opgave: At beskrive Forbindelsen imellem Nord-
søen og Østersøen.
- II. Fri Opgave: Har Mennesket Pligter med Hensyn til dets
egne Legeme?

Opgave til tysk Stil:

Det er bekjendt, at man plejer at kalde Slutningen af det femtende Aarhundrede de store geografiske Opdagelsers Periode, fordi Kundskaben om Verden og dens Lande da i kort Tid blev overordentlig udvidet.¹⁾ Imellem de Mænd, der herved udmærkede sig og vandt et berømt Navn, kan ingen foretrækkes for Christopher Columbus, Opdageren af Amerika. Denne Mand var født i Genua; men da han hverken i sit Hjem eller andensteds havde fundet Hjælp og Understøttelse, drog han til Spanien, hvor Dronning Isabella og Kong Ferdinand gjorde ham det muligt at foretage den Opdagelsesrejse, hvortil han havde udkastet Planen, idet de udrustede tre smaa Skibe og gave ham Kommandoen²⁾ over dem. Han opdagede St. Domingo og andre vestindiske Øer og naaede Kysten af Fastlandet. Men han blev i Spanien behandlet utaknemmeligt, anklagedes og kastedes i Fængsel og døde tilsidst fattig og forladt.

1) udvide, erweitern. 2) Kommando, Befehl.

Opgave til engelsk Stil:

Da Edvard den Tredie, Konge af England, efter en lang Belejring havde indtaget Calais, som dengang tilhørte Englænderne, men havde gjort Ærør, befalede han, forbitret over Fra-faldet¹⁾ og den langvarige Modstand, at sex af de mest anseelige Borgere skulde henrettes²⁾, idet han overlod Indbyggerne at vælge Offerne³⁾ og fremstille dem for ham. Da Beboerne, slagne af Skræk, vægrede sig ved at gjøre et Valg, tilbød Eustace de St. Pierre, en Borger af første Rang, som havde taget stor Del i Byens Forsvar, sig selv til at være een af de sex. Dette

1) Frafall, insurrection. 2) henrette, put to death. 3) Offer, victims.

Højsind⁴⁾ vakte saadan Beundring, at fem andre fulgte hans Exempel. Disse sex Mænd førtes barfodede, med Strikker⁵⁾ om Halsen, til Kongen, overrakte ham Stadens Nøgler og ventede deres Skjæbne. Men da den engelske Dronning blev underrettet om deres heltedige Opførsel, kastede hun sig for Kongens Fødder, idet hun bad ham benaade dem, og Kongen gav efter for hendes Bønner og for den Beundring, som han selv ikke kunde negte⁶⁾ de brave Mænd.

Opgave i Regning:

En Mand kjøber 1000 Tdr. Korn, som han bortsender tilsøs. Hans samlede Udgift udgjør 5 Rd. 38 Sk. for Tønden.

7 Procent af Ladningen kastes overbord i en Storm.

27 Procent af Ladningen forringes ved Søskade og sælges med 26 Procent Tab.

46 Procent af Ladningen sælges med 22 Procent Vinding.

Resten af Ladningen sælges med $19\frac{1}{4}$ Procent Vinding.

Ilvor mange Procent vinder han paa det hele Foretagende?

Opgave i Arithmetik.

I en Sparekasse, der beregner $4\frac{1}{4}$ Procent helaarlig Rente, have A og B indskudt Kapitaler, der voxe ved Rente og Rentes Rente. A har gjort 3 Indskud, nemlig 100 Rd. for 40 Aar siden, 200 Rd. for 25 Aar siden, og 400 Rd. for 10 Aar siden. B har kun gjort et Indskud, nemlig 500 Rd. Naar nu begge Kapitaler for Øjeblikket have naaet samme Størrelse, hvorlænge har da B's Kapital staaet?

Opgave i Geometri:

I en retvinklet Trekant ere Katheterne a og b. Der forlanges Siden s af en ligesidet Trekant af samme Indhold.

Til Exempel sættes $a = 333$ Fod, $b = 148$ Fod. Siden s forlanges i Fod med 2 Decimaler.

4) Højsind, generosity. 5) Strikke, halter. 6) negte, refuse.

Opgave i geometrisk Tegning:

Man tegner først en retvinklet og ligebeint Trekant. Denne forvandles ved geometrisk Construction til en ligesidet Trekant af samme Indhold.

I det forløbne Aar har i Henhold til Ministeriets Rundskrivelse af 24de Juni 1870 stud. pharmaciæ Hans Jakob Nikolaj Daugaard d. 2372, stud. pharmaciæ Jesper Marius Jensen d. 273 og stud. pharm. Hans Kristian Quitzan d. 373 ved denne Skole underkastet sig og bestaaet den for Pharmaceuter anordnede Prøve i Latin.

Den 20de Maj inspicerede Gymnastikdirektøren, Oberst J. T. Wegener, R. af D. og Dbm., Gymnastikundervisningen i Skolen, med hvis Fremme og Fremgang han yttrede sig særdeles tilfreds.

Fagfordelingen har i det løbende Skoleaar været følgende:

- Rektor: Latin og Græsk i VII Kl., 15 Timer ugentlig.
 Adjunkt F. J. Møller: Latin i IV og III Kl., Engelsk i V R., Historie i VI R. og V R., 23 T. ugl.
 — M. S. Møller: Tydsk i III—VI Kl., Fransk i III—VII Kl., 23 T. ugl.
 — Koch: Geografi og Naturhistorie i alle Klasser, Tegning i II og III R., 24 T. ugl.
 — Andersen: Dansk i V Kl., Latin og Græsk i V st., Fransk og Regning i II Kl., 23 T. ugl.
 — Hauschultz: Mathematik og Regning i VII (ældre Sæt), VI og IV Kl., geometrisk Tegning i V og VI R., Naturlære i VII (ældre Sæt) og VI R., 24 T. ugl.

- Adjunkt Bischoff: Dansk og Tydsk i II Kl., Engelsk i VII, VI, IV og III, Skrivning i IV Kl., 23 T. ugl.
- Ehlers: Dansk i VII, VI, IV og III Kl., Religion i alle Klasser, Hebraisk i VII Kl., 21 T. ugl.
- Lind: Historie i II og III Kl., Matematik og Regning i VII (yngre Sæt), V og III Kl., Naturlære i VII (yngre Sæt) og i V R., 24 T. ugl.
- Gemzøe: Latin og Græsk i VI st., Historie i VII, VI st., V st. og IV Kl., 23 T. ugl.
- Timelærer Benthin: Skrivning i VI R., V R., III og II Kl., 6 T. ugl.
- Griebel: Sang, 5 Timer ugentlig. Da han forlod Byen i Oktober f. A., overtog Rektor Sangundervisningen i Oktober Kvartal. Den af Ministeriet udnævnte Lærer, Musikhæder J. Ehlert, overtog derefter Sangundervisningen fra Begyndelsen af Januar d. A.
- Kammerjunker Premierl. V. la Cour med Assistent, Sergent von Pein: Gymnastik, 12 T. ugl. samt Skydeøvelserne.
- Arkitekt, Lojtnant Uldall: Tegning i VI R., V R. og IV R., 4 T. ugl.

Den Indskrænkning i de lærde Skolers Omfang (Nedlæggelsen ifjor af første og fra næste Skoleaar af anden Klasse), som Loven af 1ste April 1871 (s. Progr. f. f. A. S. 37 fgg.) medførte, gjorde ogsaa her en Indskrænkning i Lærerpersonalet nødvendig, og som en Følge heraf blev Skolens mangeaarige Overlærer B. H. Mørch den 10de Avgust f. A. entlediget i Naade paa Ventepenge. Om denne højt agtede Mands Forhold til Medborgere, Medlærere og Disciple afgav Festen d. 17de Oktober 1866, hans 25 Aars Jubilæum som Overlærer ved Randers lærde Skole, et smukt Vidnesbyrd (s. Progr. f. 1867, S. 12 fg.)

Om den ny ansatte Sanglærers tidligere Forhold meddeles følgende Oplysninger:

Dorus Wilhelm Julius Stephan Ehlert er født den 16de April 1817 paa det adelige Sct. Johannis Kloster i Slesvig, ved hvilket hans Fader (Hans Ehlert, f. i Fahrndorf den 11te Maj 1772; Præst fra 1806. † i Febr. 1860; ⚭ Louise Bonitz, f. i Slesvig, † 1840) var Præst. Bestemt til Studeringerne frekventerede han først Domskolen i Slesvig, derefter Haderslev lærde Skole og gik senere (1836) til Universitetet i Kiel for at studere Jura. Den overvejende Lyst, han allerede i sin tidligste Barndom havde havt til Musik, drog ham efterhaanden ganske bort fra Studeringerne for under dygtige Lærere at uddanne sig videre i musikalsk Retning. 1851 blev han ansat som Sanglærer ved Domskolen i Slesvig (⚭ ibid. d. 27 1851 Marie v. Lüttau, Datter af Kapt. og Kompagnichef F. v. Lüttau i Rendsborg † 1839. Børn: 1) Julius Ehlert, født 24 1852. 2) Julie Edvina Marie, født 15 1860), i hvilken Stilling han efter Ministeriets Opfordring og med dets Understøttelse udgav en Sangbog for Hertugdømmets Skoler. Da Forholdene i Slesvig efter 1864 alt andet end tiltalte ham, og da man uden retslig Grund opsagde ham som Bibliothekar ved det saakaldte „Stadtbibliothek“, flyttede han 1866 til Faaborg, hvor han ernærede sig som Lærer i Sang og Pianofortespil, indtil han i Begyndelsen af Januar d. A. ansattes som Sanglærer ved denne Skole.

Det af Ministeriet i 1871 udsatte Prisspørgsmaal i Philologi („Der forlanges en kritisk og exegetisk Behandling af L. Senekas Skrift de animi tranquillitate med særligt Hensyn til Senekas og hans Tidsalders Sprog-

brug i dens Afvigelser fra den ældre“*), er bleven besvaret af Adjunkt H. M. Gemzøe; hans Afhandling blev erkjendt værdig til Prisbelønningen (Guldmedaillen), men som kongelig Embedsmand maatte han nøjes med den Ære, at have fortjent den.

I Skoleaarets Løb er følgende Arbejde udført:

Dansk.

II Klasse: Winkel Horns og Borchsenius's Læsebog benyttet til Oplæsning og Analyse. 10 større og mindre Digte lærte udenad af samme Bog. 2 Stile ugentlig: Gjænførelse, Oversættelse og Diktat (Bischoff, 4 Timer).

III Klasse: Matzens danske Læsebog for Mellemklasserne er benyttet til Oplæsning og Analyse. Nogle Digte ere lærte udenad efter samme Bog. En Stil ugentlig, mest af fortællende og beskrivende Indhold (Ehlers, 3 Timer).

IV Klasse: Samme Læsebog benyttet til Oplæsning og Analyse. Nogle Digte lærte udenad. En Stil ugentlig, afvekslende Diktat, Oversættelse fra Tydsk eller Fransk og fri Udvikling af fortællende eller beskrivende Art (Ehlers, 2 Timer).

V Klasse: Hammerichs danske Læsebog benyttet til Oplæsning og Analyse. En Stil ugentlig (Andersen, 2 Timer). Realafdelingen har havt en særskilt Time, hvori den græsk-romerske Gudelære (efter Møller) og den nordiske (efter Arentzen og Thorsteinsson) ere gennemgaaede, og Oehlenschlägers „Nordens Guder“ oplæst.

*) L. Annæi Senecæ de tranquillitate animi libellus critice et exegetice pertractetur et enarretur, ut proprietas orationis Senecæ et hujus ætatis, comparato superioris ætatis usu, declaretur.

VI Klasse: Digterværker af Holberg, Ewald og Wessel. Desuden er Flors Haandbog benyttet. Hammerichs svenske Læsestykker, navnlig den poetiske Del. 2 Stile om Maaneden, mest af historisk eller naturbeskrivende Indhold (2 T.). Realafdelingen er bleven undervist sammen med de studerende Disciple, men har desuden havt 1 særskilt ugentlig Time, som er bleven anvendt dels til Diktatstil, dels til at gennemgaa det vigtigste af den græskromerske Mythologi efter F. J. Møllers Bog (Ehlers, 3 Timer).

VII Klasse: En kort Udsigt over den oldnordiske Litteraturs Historie er mundtlig meddelt. Den danske Litteraturs Historie indtil Holbergs Død med Thortsens Udsigt som Grundlag. 2 Stile maanedlig (Ehlers, 2 Timer).

Latin.

III Klasse: Forchhammers Læsebog, 5 Fabler af Phædrus; det Vigtigste af Formlæren. De danske Stykker i Læsebogen ere blevne oversatte skriftligt (F. J. Møller, 6 Timer).

IV Klasse: Cornelius Nepos: Miltiades, Themistocles, Aristides, Pausanias, Cimon, Lysander, Alcibiades; Phædri Fabler, 13—40 efter Møllers og Thomsens Udg. Formlæren repeteret; af Ordføjningslæren ere de vigtigste Regler af første Afsnit gennemgaaede og mundtligt indøvede ved de tilsvarende Exempler i de med a betegnede Stykker i Trojels Stiløvelser; ikke medtagne ere § 192, 202, 203, 212, 229, 253, 255, 256, 263—270 og 274—280. Til skriftlig Øvelse ere de med b betegnede Stykker i Trojels Stiløvelser benyttede. I de sidste Maaneder er der desuden skrevet enkelte Smaastile (F. J. Møller, 8 Timer).

V Klasse: Cæsars galliske Krig, 2den Bog fra Kap. 29, samt 3die—4de Bog. Ovids Forvandlinger efter Bloch, Stykkerne V—X (574 Vers). Madvigs Gramatik: Ordføjningslærens 2det Afsnit indtil Imperativ; det Foregaaende

repeteret. En Stil ugentlig er skreven hjemme og derefter lært som mundtlig Stil, tildels efter Trojels Materialier. Samme Bog er ogsaa i Slutningen af Aaret benyttet til mundtlig Stil uden Forberedelse (Andersen 7 Timer).

VI Klasse: Cæsars galliske Krig, 1ste og 2den Bog; Ciceros Tale for Sex. Roscius; Corn. Nepos: Atticus; Ovids Forvandlinger efter Blochs Udvalg, Stykkerne: Phaëthon, Ocyrhoë, Battus, Europa, Cadmus, Actæon, Pentheus (841 Vers). Af Madvigs Sproglære er Formlæren, Kasuslæren og Moduslæren repeteret. 2 Stile ugentlig ere skrevne hjemme, i de to sidste Maaneder desuden en om Ugen paa Skolen, dels efter Trojels Materialier, 2den Afdeling, S. 133—136, 159—182, 189—214, samt nogle Stykker til Indøvelse af Kasuslærens Hovedpunkter, dels efter Lærens Udarbejdelser (ialt 80 Stile). Alle Stilene ere efter Rettelsen og Gjennemgangen lærte som mundtlig Stil (Gemzøe 8 Timer).

VII Klasse: Livius, 8de Bog, Cicero pro Archia og pro Milone, Sallusts Catilina og Jugurtha, Terents's Andria. I to ugentlige Timer er uden Forberedelse læst af Flemmer, Sølvalderens Forfattere, første Hefte med Undtagelse af Seneca og af andet Hefte Stykkerne af Svetonius. To Timer anvendes til Rettelse af den ugentlige Opgave (Stil eller Version), til mundtlig Stil og latinsk Grammatik (Rektor, 10 Timer).

Griek.

V Klasse: Bergs Forskole til Side 23. Xenophons Anabasis 1ste Bog, Kap. 1—2. Tregders Formlære (Andersen, 5 Timer).

VI Klasse: Xenophons Anabasis, 1ste Bog. Homers Odyssé, 9de Sang. Tregders Formlære (Gemzøe, 5 Timer).

VII Klasse: Xenophons Sokratiske Erindringer, 1ste Bog, Herodot, 3die Bog, af Homers Odyssé 14de og 15de

Bog. Sproglæren er som sædvanlig indøvet under Læsningen (Rektor, 5 Timer).

Hebraisk.

VII Klasse: Genesis, Kap. 1—14. Whittes Sproglære (Ehlers, 2 Timer).

Tydisk.

II Klasse: Toepfers Læsebog S. 42—102. Toepfers Grammatik: det vigtigste af Formlæren (Bischoff, 3 Timer).

III Klasse: Toepfers Læsebog for Mellemklasserne, S. 1—55; Toepfers Grammatik: Substantivers og Adjektivs Deklination, regelmæssige Verber; Holbechs og Petersens Materialier (M. Møller, 2 Timer, Realafdelingen særskilt 1 Time).

IV Klasse: Samme Læsebog, S. 179—251; samme Grammatik: Repetition af det i 3die Kl. Læste; de regelmæssige Verber. Holbechs og Petersens Materialier (M. Møller, 2 Timer, Realafdelingen særskilt 1 Time).

V Klasse: Møllers og Nyeborgs Læsebog for de øverste Klasser, S. 1—45 og 84—132. Samme Grammatik: Det Vigtigste af Formlæren. Realafdelingen særskilt en Stil ugentlig (M. Møller, 3 Timer).

VI Klasse: Hjorts Læsebog. Samme Grammatik; Realafdelingen særskilt en Time ugentlig til Stil (M. Møller, 3 Timer).

Fransk.

II Klasse: Ahns praktiske Lærebog, 1ste Kursus, Side 1—47 og 93—100. Det Meste af de danske Stykker er nedskrevet som Stil (Andersen, 5 Timer).

III Klasse: Arlauds franske Chrestomathie: S. 51—91. Pios Formlære: De regelmæssige Verber (M. Møller 3 Timer).

IV Klasse: Samme Læsebog, S. 156—241. Pios Formlære indtil de uregelmæssige Verber (M. Møller, 3 T.)

V Klasse: Borrings *Études Littéraires*, S. 1—20 og 62—147. Samme Grammatik: Det Vigtigste af Formlæren (M. Møller, 2 Timer).

VI Klasse: Borrings *Études Littéraires*. Samme Grammatik (M. Møller, 2 Timer).

VII Klasse: *Mérimée, Colomba svivi de la Mo-saïque* (M. Møller, 1 Time).

Engelsk.

III Realklasse: Listovs engl. Læsebog, S. 1—35. Sammes Elementarbog, S. 1—22, mundtlig og skriftlig. Rosings Grammatik til de uregelmæssige Verber (Bischoff, 3 Timer).

IV Realklasse: Listovs engl. Læsestykker, 2den Afd., S. 1—85. Sammes Elementarbog og Stiløvelser, S. 1—9, skriftlig og mundtlig. Rosings Grammatik (Bischoff, 4 T).

V Realklasse: Listovs Læsestykker, 2den Afd., S. 110—190. Formlæren indøvet; af Løkkes Ordføjningslære er der gennemgaaet fra § 122 til § 184 tilligemed de tilsvarende Exempler af Løkkes Stiløvelser. Som oftest en Gang ugentlig er der paa Skolen skrevet Diktatstile af de læste Pensa; desuden ere 10 Sider af Listovs Stiløvelser blevne oversatte skriftlig hjemme (F. J. Møller, 3 Timer).

VI Realklasse: Listovs engelske Læsestykker, 2den Afd., S. 103—205. Sammes Udvalg af engl. Forfatteres Skrifter, 1ste Hefte, 103 Sider. Løkkes Grammatik og Stiløvelser. Adskillige Stile efter ældre Examensopgaver. Goldsmith's *Vicar of Wakefield* benyttet til Extemporal-læsning (Bischoff, 3 Timer).

VII Klasse (yngre Sæt): Listovs Udvalg af engl. Forfatteres Skrifter, S. 1—81. Rosings Grammatik og Listovs Elementarbog. Afdelingens 7 Disciple have deltaget i Undervisningen (Bischoff, 2 Timer).

VII Klasse (ældre Sæt): *Bulwers Night and Mor-*

ning, S. 1—305. Af Afd. 4 Disciple have 2 deltaget (Bischoff, 2 Timer).

Religion.

(Adjunkt Ehlers.)

II Klasse: Balslevs Lærebog, 1ste Hovedstykke. Assens' Bibelhistorie, forfra indtil Salomons Død. 10 Psalmer (3 Timer).

III Klasse: Balslevs Lærebog, 2det Hovedstykke. Assens' Bibelhistorie, af det gamle Testament 6te, 7de og 8de Afsnit, af det nye forfra indtil Jesu andet Ophold i Jerusalem. 8 Psalmer (2 Timer).

IV Klasse: Balslevs Lærebog, de fire sidste Hovedstykker. Assens' Bibelhistorie, fra Jesu andet Ophold i Jerusalem indtil 3die Afsnit (2 Timer).

V Klasse: Assens' Bibelhistorie, af det gamle Testament 9de Afsnit, af det nye forfra indtil Jesu 5te Ophold i Jerusalem samt 3die Afsnit (1 Time).

VII Klasse: Apostlenes Gjerninger i Grundsproget. I Slutningen af Skoleaaret er der gjennemgaaet de første Artikler af den augsburgske Konfession under Jævnførelse af den hellige Skrift og med bibelhistoriske Oplysninger (1 Time).

Historie.

II Klasse: Middelalderens og den nyere Tids Historie indtil 1848 efter Kofods fragmentariske Historie (Lind, 3 Timer).

III Klasse: Nordens Historie indtil 1523. Indtil 1241 er Thriges Lærebog benyttet, medens Blochs, der først udkom i Løbet af Skoleaaret, er benyttet for den følgende Tids Vedkommende (Lind, 2 Timer).

IV stud. og Realklasse: Danmarks Historie fra 1596 til 1850 efter Allens Lærebog. Oldtidens Historie til Graccherne efter Blochs Lærebog for Realskoler (Gemzøe, 2 Timer).

V stud. Klasse: Frankrigs, Englands, Spaniens, Portugals, Tydsklands, Nederlandenes og Schweiz's Historie fra Reformationen til 1815, Italiens, de østevropæiske og asiatiske Staters Historie forfra til 1815 efter Kofods Udtog (Gemzøe, 3 Timer).

V Realklasse: Allens Danmarks Historie fra Begyndelsen til 1536. Kofods fragmentariske Historie fra Begyndelsen til 1789 (F. J. Møller, 3 Timer).

VI Realklasse: Allens Danmarks Historie og Kofods fragmentariske Verdenshistorie (F. J. Møller, 3 Timer).

VI stud. Klasse: Frankrigs, Englands, Spaniens, Portugals, Tydsklands, Nederlandenes, Schweiz's og Italiens Historie fra Reformationen til 1815, Ungarns og Polens Historie forfra til 1815 efter Kofods Udtog (Gemzøe, 2 T).

VII Klasse: Oldtidens Historie, de østevropæiske og asiatiske Staters Historie forfra, samt alle de evropæiske Staters (undtagen Nordens) Historie fra 1815 til Nutiden efter Kofods Udtog (Gemzøe, 3 Timer).

Geografi.

(Koch, 2 Timer).

II Klasse: Velschows Bog: Rusland, Holland, Belgien, Storbritannien og Irland, Spanien og Portugal.

III Klasse: Efter samme Bog: Spanien, Portugal, Frankrig, Schweiz, Italien og Østerrig.

IV Klasse: Efter samme Bog: Grækenland, Asien og Afrika.

V Klasse: Efter samme Bog: Afrika fra Algier, Amerika, Australien, Danmark, Norge, Sverig og Tydskland.

VI Klasse: Repeteret hele Geografien.

Naturhistorie.

(Koch, 2 Timer)

II Klasse: Efter Lützens lille Bog: Krybdyr, Padder, Fisk, Leddyr og Bløddyr.

III Klasse: Efter Lützens store Bog: Pattedyr.

IV Klasse: Efter Vaupells Botanik: 1ste Afsnit, og af 3die Afsnit Blomsterplanterne.

V Klasse: Efter Lützens store Bog: Svømmefuglene; efter den lille Bog: Krybdyr, Padder, Fisk, Leddyr og Bløddyr; efter Vaupells Bog: Blomsterplanterne.

VI Klasse: Repeteret Zoologien og Botanikken efter de nævnte Bøger.

Arithmetik og Regning.

II Klasse: Hansens Regneopgaver, 2den Del: Brøkregning (Andersen, 3 Timer).

III Klasse: Regning med Decimalbrøker og almindelige Brøker; Øvelse i Tegnenes Brug; Reguladetri (Lind, 4 Timer).

IV Klasse: De fire Regningsarter, Decimalbrøk og Kvadratrod efter Hauschultz's elem. Arithmetik læst og indøvet ved Exempler, samt praktisk Regning, navnlig Opgaver i omvendt og sammensat Reguladetri, Gjennemsnitsregning, Delingsregning og Procentregning (Hauschultz, 4 T.).

V Klasse: Efter Hauschultz' Arithmetik og Steens Algebra læst om Proportioner, Decimalbrøk, Potens og Rod (Lind, 2 Timer).

VI Klasse: Decimalbrøk, Kvadratrod og Proportioner efter Hauschultz's elem. Arithmetik; Steens elem. Algebra; praktisk Regning, derunder indbefattet Beregning af Arealer og Volumina (Hauschultz, 3 Timer).

VII Klasse (yngre Sæt): Efter Steens Algebra læst om Logarithmer; desuden Schjødt's Tillæg (Lind, 2 Timer).

VII Klasse (ældre Sæt): Steens elem. Algebra samt nogle Sætninger om Præmial og Tals Delelighed (Hauschultz, 2 Timer).

Geometri.

III Klasse: Geometri-Undervisningen er indledet ved geometrisk Tegning og ved at gjøre Disciplene fortrolige med de vigtigste Rumformer (Lind, 2 Timer).

IV Klasse: Hovedformerne i Rummet paaviste paa Træfigurer, efter Steens Bog, 1ste Kapitel; desuden er læst de to første Kapitler af Mundts Geometri, samt noget af 3die og 4de (Hauschultz, 2 Timer).

V Klasse: Mundts Geometri, Side 50—52, 62, 70—80, 91—94, 99—106 og 116—128 (Lind, 2 Timer).

VI Klasse: Mundts Geometri fra regulære Polygoner indtil Slutningen (Hauschultz, 2 Timer).

VII Klasse (yngre Sæt): Mundts Stereometri og Petersens Trigonometri (Lind, 2 Timer).

VII Klasse (ældre Sæt): Mundts Stereometri, Kapitel 1—5 og J. Petersens Trigonometri (Hauschultz, 2 Timer).

Naturlære.

V Realklasse: Kemi efter Johnstrups Lærebog; efter Holtens Naturlære med en Del Forbigaaelser til Side 107 (Lind, 2 Timer).

VI Realklasse: Det forlangte Pensum med Benyttelse af Holtens Naturlære og Johnstrups: „De kemiske Grundstoffer“ (Hauschultz, 2 Timer).

VII Klasse (yngre Sæt): Holtens Naturlære til Side 181 (Lind, 3 Timer).

VII Klasse (ældre Sæt): Mundts Grundtræk af Astronomien samt Holtens Naturlære §§ 127—192 og 237—271 (Hauschultz, 3 Timer).

Tegning.

I geometrisk Tegning har V R. og VI R. havt 2 Timers Undervisning ugentlig, hvilke Timer ere blevne anvendte til forskellige plangeometriske Konstruktioner, sluttende sig til det i Geometrien Lærte (Hauschultz). Ligeledes er der meddelt Undervisning i Frihaandstegning i 2 ugentlige Timer i II Klasse og III R. (Koch) og i IV R., V R. og VI R. (Uldall); ved Undervisningen er benyttet Helstedes Tegnehefter og Hetsch's store For-

tegninger, samt for enkelte videre komne Elever fritstaaende Klodser og Vaser.

Gymnastik.

Skolens Klasser have til Gymnastikundervisningen været inddelte i 3 Hold (7de og 6te Kl., 5te og 4de Kl., 3die og 2den Kl.). Hvert Hold har havt 4 Timer ugentlig, i hvilke Gymnastikken og de dermed forenede Øvelser i Exercits og Hugning ere blevne øvede paa samme Maade som tidligere (se Indbydelsesskriftet for 1871 S. 28 og for 1870 S. 31).

Svømning.

I Svømmeundervisningen have alle Disciple deltaget paa enkelte Undtagelser nær, der have været fritagne ved Lægeattest. Af de 87 Disciple, som Skolen talte ved forrige Skoleaars Slutning, vare ved Svømmeprøven, der afholdtes kort før Sommerferien, de 68 Frisvømmere, af hvilke atter en stor Del havde aflagt Prøver i Dykning og Bjergning.

Skydning.

I denne Øvelse have Disciplene af VII Klasse og VI Realklasse (i det forløbne Skoleaar ialt 12) deltaget. En Discipel af VI Klasse har paa Grund af svag Legemsbygning været fritaget. Skydevaabenet har været Skytteforenings-Riffelen, ligesom Skiverne have været af samme Dimensioner og Inddeling som Skytteforeningernes Skiver. Af og til er der bleven skudt med Remington-Riffel.

Siden Skydelisten forrige Aar blev indsendt til Skolen, har der været skudt 18 Gange med følgende Resultat:

Antal Disciple.	Afstand. Alen.	Antal			Points.	
		Skud.	Points.	Træf- fore.	Total- sum.	Gjennem- snit.
8	50	100	149	83	232	2,32
12	100	380	432	277	709	1,87
10	150	154	155	105	260	1,69
6	300	297	348	222	570	1,92
Sum af Skud paa alle Afstande.		931	1084	687	1771	1,90

Skolens Præmieskydning fandt Sted Mandagen den 30te September f. A. under meget ugunstige Vejrforhold, hvilket sidste bevirkede, at Resultatet, selv for Præmietagernes Vedkommende, blev en Del tarveligere, end man ellers kunde have ventet.

Præmietagernes Navne.	Afstand. Alen.	Points i 5 Skud.					Antal.		Totalsum.	Præmier.
							Points.	Træffere.		
H. Pontoppidan VI R. Kl.	100	1	1	2	3	2	9	5	14	{ Tuxen: Stjerne- verdenen. { En Haand- koffert. Hartwig: Harmonien i Naturen.
E: K. F. Dyrhaug VII Kl.	150	1	"	2	1	2	6	4	10	
K. E. Albeck VII Kl.	300	3	1	"	1	2	7	4	11	

Bestemmelsen i Loven af 1ste April 1871 om Nedlæggelsen af de to nederste Klasser i de lærde Skoler vakte nogen Frygt hos Skolens Venner, Lærere og Forældre, for at Tilgangen af Disciple mulig vilde aftage, og endnu mere for, at de Disciple, der meldte sig til Optagelse, og som tildels maatte udgaa fra Skoler, der havde andre Formaal, ikke kunde ventes at opfylde de Fordringer, der efter Anordn. af 5te Aug. 1871 stilles for Optagelse i Skolens nederste Klasse. Der opstod derfor hos mange Ønske om at faa oprettet en Privatskole med det udelukkende Formaal at forberede til den lærde Skole. Da flere af den lærde Skoles Lærere vare villige til at undervise i en saadan Skole, og man mente, at det i enhver Henseende var gavnligst, om Undervisningen i Forberedelsesskolen kunde foregaa i den lærde Skoles Bygning, hvor der ved den successive Inddragelse af Klasser vilde blive nogle Værelser til Brug, indsendte et Antal af

Byens Familiefædre et af Byraad og Rektor anbefalet Andragende derom til Ministeriet, idet de fornemmelig støttede deres Ansøgning derpaa, at Kommunen i sin Tid med et meget betydeligt Offer havde bekostet den lærde Skoles Bygning med Tilbehør. Denne Ansøgning blev ved Ministeriets Skrivelser til Amtmanden og Rektor af 18de April 1872 bevilget af særligt Hensyn til den ovenanførte Grund.

Som Følge heraf begyndte Forberedelsesskolen sin Virksomhed den 15de August f. A. under Ledelse af Adjunkterne F. Møller, Andersen og Ehlers i Forbindelse med forhenværende Institutbestyrer H. C. Jacobsen. Ved Undervisningen have foruden disse Lærere ogsaa Adjunkterne Koch og Gemzøe medvirket. Undervisningsfagene have været fordelte paa følgende Maade. F. Møller: Historie, Tydsk, Tegning. Koch: Naturhistorie. Andersen: Geografi, Regning, Sang. Ehlers: Dansk, Religion. Gemzøe: Tydsk. Jacobsen: Dansk, Regning, Skrivning. Sergeant v. Pein: Gymnastik. Ved Hr. Jacobsens Sygdomsforfald i sidste Halvdel af Skoleaaret overtog først Pastor Levinsen og Underdegn Mygind hans Timer, senere ere de midlertidig blevne overdragne til forhenvær. Adjunkt Boje.

Antallet af Disciple er for Tiden 35, fordelte i to Afdelinger.

De ovennævnte Skrivelser fra Ministeriet lyde saaledes:

Skrivelse til Amtmanden:

„Efterat Ministeriet har brevvexlet med Rektor for Randers lærde Skole i Anledning af det med Amtets anbefaling af 21de f. M. hertil indsendte Andragende fra endel Familiefædre i Randers om, at der maa indrømmes Lokale for en Forberedelsesskole i Skolebygningen, med Adgang til Benyttelse af Skolens videnskabelige Apparater og Gymnastiksalen, skal Ministeriet herved tilbagemelde, at skjønt man ellers har gjort det til en udtrykkelig Betingelse for Meddelelsen af den for Lærerne ved de lærde Skoler i Henhold til § 23 i Forordningen af 7de Novbr.

1809 nødvendige Dispensation til Oprettelsen af lignende Forberedelsesskoler, at disse skulle staa udenfor enhver Berøring med den latinske Skole, har man dog af Hensyn til de i Randers stedfindende særlige Forhold troet her at burde gjøre en Undtagelse fra nysnævnte Regel, dog saaledes, at det forbeholdes Skolens Rektor at bestemme, hvilke Lokaler der til enhver Tid kunne overlades i det foranmeldte Øjemed, og at paase, at Undervisningen i Forberedelsesskolen ikke fortsættes ud over det Maal, der betinger Optagelsen i selve den lærde Skoles yngste Klasse“.

Skrivelse til Rektor:

„Ved efter Modtagelsen af Hr. Professorens behagelige Skrivelse af 7de d. M. i Anledning af det indkomne Andragende fra en Del Familiefædre i Randers om Oprettelsen af en Forberedelsesskole til den lærde Skole at tilstille Dem en Gjenpart af Ministeriets under Dags Dato til Amtet afgaaede Svar, tilføjer Ministeriet, at Bestemmelsen i Forordn. 7 Novbr. 1809 § 23 ikke skal være til Hinder for nogen af Skolens Lærere i at deltage i Oprettelsen af en saadan Forberedelsesskole som den paa-tænkte“.

I. De af Skolens Beneficier, der bortgives af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, ere for indeværende Skoleaar tildelte Følgende:

1. Fri Undervisning og højeste Stipendium (50 Rd.): N. H. Bang, J. S. Salling og V. Thorup.

2. Fri Undervisning og mellemste Stipendium (35 Rd.): J. K. G. M. Meilbye.

3. Fri Undervisning og laveste Stipendium (20 Rd.): J. K. S. K. Thorbjørnsen, A. Levinsen og (den nu udgaaede) E. A. J. Aschlund.

4. Fri Undervisning: E. Bernhard, samt

extraordinært J. S. F. Møller (tillige mellemste Stipendium), A. V. M. Whitte (fra 15. Aug. 1872 at regne, tillige laveste Stipendium), K. E. K. Møller, G. V. Bischoff, J. Andersen og P. E. Møller.

5. Undervisning mod nedsat (halv) Betaling: K. Caspersen, K. M. Christensen (begge tillige laveste Stipendium), K. A. Bruhn (tillige det for Disciple fra Grenaa bestemte Blichfeldtske Legat, 45 Rd. 20 Sk.), H. Pontoppidan (VI R.), P. K. V. Hansen, M. K. Petersen, N. K. E. Jensen og M. F. C. Krøger.

6. Laveste Stipendium (til Skolepenge): F. Jacobsen og G. E. K. Schaarup.

7. Det Fosieske Legat (5 Rd. 12 Sk.) tildeltes for 1872 Student J. H. Hansen.

II. 1. Af Administrationen for de Brock-Bredalske Legater blev 1872 Stipendiet efter Fundatsens § 8 (30 Rd. 2 Sk.) tillagt V. D. Kjersgaard og Stipendierne efter §§ 9 og 10 (henholdsvis 60 Rd. 9 Sk. og 70 Rd. 9 Sk.) Studenterne J. H. Hansen og I. K. Smith.

2. Som Flidsbelønning efter Legatets § 11 erholdt 1872 Disciplene N. H. Bang Plougs samlede Digte og nyeste Sange og Digte, J. Krarup mythologisk Haandbog, udg. af Winther og Bloch, H. P. Høst Wessels Digte ved Levin, J. K. G. M. Meilbye Holbergs Kommedier i 3 B. ved Liebenberg, A. N. Hvass Danske Skjemtedigte ved Chr. Winther, J. S. F. Møller Inge-manns Erik Menveds Barndom, M. K. Petersen Inge-manns Kong Erik og de Fredløse, O. B. Caspersen Oehlenschlägers Aladdin ved Liebenberg, G. V. Bischoff H. Chr. Andersens Eventyr og Historier med Illustrationer af V. Petersen, I. Philipson Chr. Winthers Hjortens Flugt og Danmark i Billeder af danske Digttere.

III. Det Nis Nissenske Legat, der bortgives af Skolens Lærerforsamling. Af det i December Termin 1872

til Raadighed staaende Rentebeløb, 534 Rd. 30 Sk., deltes den ene Femtedel, ved hvilken ikke saa meget tages Hensyn til Trang som til Flid i Forening med god Opførsel, i en Portion paa 26 Rd. 82 Sk., som tillagdes J. Krarup og 4 paa 20 Rd., som tillagdes H. P. Høst, K. E. Albeck, E. K. F. Dyrhauge og V. T. K. Blichert. Af de 4 Femtedele gaves 2 Portioner paa 50 Rd. til N. H. Bang og J. K. G. M. Meilbye, 2 paa 40 til J. K. S. K. Thorbjørnsen og J. S. Salling, 4 Portioner paa 30 Rd. til A. V. M. Whitte, V. Thorup, J. S. F. Møller og P. K. V. Hansen, 1 paa 27 Rd. 44 Sk. til K. Caspersen, 5 paa 20 Rd. til A. Levinsen, F. Jacobsen, M. K. Petersen, K. M. Christensen og G. E. K. Schaarup.

Af Renterne af det Estrupske Legat, som udgjør 750 Rd., ere 2 Rd. udbetalte for Tilsyn med Fundators Faders Monument (Fund. § 4) og 28 Rd. ere anvendte til Bibliothekets Forøgelse (Fund. § 5).

Skolens Indtægter og Udgifter i Finantsaaret 1872—73:

Indtægter:	Rd.	Sk.
Beholdning efter forrige Aars Regnskab . .	900	40½
Tiende-Indtægter efter Fradrag af Skatterne	3355	70
Fra St. Mortens Kirke	120	"
Rente af Skolens Formue	40	"
Skolekontingenter	3422	48
Forskjellige ubestemte og ekstraordinære Indtægter	30	72
Tilskud fra den almindelige Skolefond . . .	10610	87
	18480	29½

Udgifter:	*\$	ℓ
Lønninger til Skolens faste Lærere	12301	”
For Inspektion	100	”
Pedellens Løn	88	”
Godtgjørelse til Lærerne for Andel i Skolepenge	875	32
For Timeundervisning	976	60
Pensioner og Ventepenge	662	64
Tilskud til Bibliotheket og videnskabelige Apparater foruden Bibliothekets egne Indtægter 58 Rd.	300	”
Bygningernes Vedligeholdelse	385	30
Brændsel	439	”
Belysning	64	12
Skatter og Afgifter (kommunale)	118	77
Regnskabsføringen	300	”
Skoleopvartning	50	”
Rengjøring	152	46
Porto, Protokoller, Skrivematerialier, Afskrivning	80	64
Programmer og Skolehøjtideligheder	221	34
Andre Udgifter	8	44
Til Øvelser i Riffelskydning	50	68
	<hr/>	
	17236	71
	<hr/>	

Bibliotheket med tilhørende Samlinger har efter 2den Juni f. A. havt følgende Tilvæxt*):

A. *Aagesen*. Bemærkninger om Rettigheder over Ting, 1ste R. om Retsbeskyttelsens forskjellige Udstrækning (Universitetsprogram) 1871.

*) Naar Trykkestedet er udeladt, menes Kjøbenhavn.

- A. Aagesen.* Fortsatte Bemærkninger om Rettigheder over Ting, navnlig om Ejendomsrettens Begreb (Universitetsprogram) 1872.
Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie. 1872.
Aarsberetninger fra det kongelige Gehejmearchiv, V, 2. 1872.
Aarsberetninger og Meddelelser om det store kongelige Bibliothek, II, 2. 1872.
- C. F. Allen.* De tre nordiske Rigers Historie 1497—1536. 5te B. 1872.
- Athenæi deipnosophistæ.* E recognitione A. Meineke. Lips. 1858. Vol. I—III.
- Beckers* Verdenshistorie. 19de B. (Fem Aars Historie 1867—71) af *E. Arnd.* Oversat af A. Thorsøe. H. 1—4. 1872.
- A. P. Berggreen.* Melodier til den fra Roskilde Præstekonvent udgaaede Psalmebog osv., udsatte for Sopran, Alt og Bas. 3die Udg. 1866.
— Sange til Skolebrug, 1ste H. 4de Udg. 1866 og 4de H. 3die Udg. 1870.
- Botanisk Tidsskrift, redig. af Kjærshou, 2den Række, I, 3—4, II, 1—2.
- A. E. Brehm.* Pattedyrenes Liv. Lev. 5—18. 1873.
- Breve fra danske Krigsmænd, skrevne til Hjemmet under Felttogene 1848—1850, samlede af *C. F. Allen*, udg. af C. Bruun. 1873, H. 1—2.
- C. V. Bruun.* Bibliotheca Danica. Systematisk Fortegnelse over den danske Literatur fra 1482—1830. 1. H. Theologi. 1872.
- V. Budde.* Om Diabetes mellitus med særligt Hensyn til dens Behandling (Doktordisp.). 1872.
- Q. Curti Rufi* historiarum Alexandri magni Macedonis libri qui supersunt. Für den Schulgebrauch erklärt von *Th. Vogel.* 2tes Bändchen. Mit einer Karte. Leipzig 1872.
- II. Dahl.* Dansk Hjælpeordbog til fredning af det hjemlige og uddrivelse af det unyttige fremmede i vort modersmaal. H. 1. 1873.
- Danske Mindesmærker, 2den R. 3die H., Roskilde Domkirke beskrevet af *J. Kornerup.* 3die Afd. 1872.
- Danske Samlinger, 2den R. I, 3—4, II, 1—3.
- Ch. Darwin.* (Naturlivets Grundlove) Om Arternes Oprindelse. Oversat af Jacobsen. H. 6—9. 1873.
- Demosthenes'* Filippiske Taler. Til Skolebrug bearbejdede af G. F. V. Lund. 1853.
— Tale for Ktesifon om Krandsen. Til Skolebrug bearbejdet af G. F. V. Lund. 1873.

- Demosthenes*. Ausgewählte Reden erklärt von C. Rehdantz, 1stes H., 3te verb. Ausg. Leipz. 1870. 2tes H., 2tes Ausg. Leipz. 1866. Ausgewählte Reden des *Demosthenes*, erklärt von A. Westermann. 1ster B. (6te Aufl.) 1871, 2ter B. (4te Aufl.) 1868, 3ter B. (2te Aufl.) 1865. Berlin.
- Diogenis Laertii* de vitis philosophorum libri X. Ed. stereotypa C. Tauchnitii. Lips. 1870, I—II.
- Dionis Chrysostomi* orationes. Recognovit et præfatus est L. Dindorfius. Lips. 1857, I—II.
- J. G. Ditlevsen*. Undersøgelse over Smagsløgene paa Tungen hos Pattedyrene og Mennesket (Doktordisp.). 1872.
- Max Duncker*. Geschichte des Alterthums. Leipz. 1856—1867, I—III.
- F. Dyrhund*. Tatere og Natmandsfolk i Danmark, betragtede med Hensyn til Samfundsforholdene i det Hele (Doktordisp.). 1872. Følkekalender for Danmark 1873.
- For Idé og Virkelighed, 1872, 5—12, 1873, 1—4.
- F. R. Friis*. Historisk topografiske Efterretninger om Musse Herred i Laaland. II. 1872.
- II. J. Garrigues*. Syfilis i Strubehovedet, belyst med Strubespejlet (Doktordisp.). 1872.
- J. u. W. Grimm*. Deutsches Wörterbuch, IV, 2te Abtheil. 5te Lief. Leipz. 1872.
- S. Grundtvig*. Dansk Haandordbog med den af Kultusministeriet anbefalede Retskrivning. 1872.
- Guizot*. Histoire de la civilisation en Europe depuis la chute de l'empire Romain jusqu' à la révolution Française. XIème édition. Paris 1871.
- J. A. Hansen*. Vor Forfatnings-Historie, 29—31.
- Heeren u. Ukert*. Geschichte der europäischen Staaten. Geschichte Sachsens von T. Flathe. 3ter B. Gotha 1873.
- M. Th. v. Heuglin*. Ornithologie Nordost-Afrika's. Lief. 24—35.
- A. Hindenburg*. Om Kjøb og Salg. Et Bidrag til en dansk Handelsret (Doktordisp.). 1872.
- E. Holm*. Historisk Tidsskrift, IVde R. 2. B. 3 H.; 3. B. 1—2 H. 1872—73.
- Homers* Iliade, XIII—XVI. Med Anm. til Skolebrug udg. af J. P. Bang. 1872.
- H. Kiepert*. Generalkarte von Europa. Berlin 1873. Opklæbet paa Lærred med Stokke.
- Af *S. Kjerkegaards* efterladte Papirer 1844—45. Med indledende Notitser ved H. P. Barfod. 1872.

- T. Krack.* Vejviser for Kjøbenhavn og Frederiksberg for 1873.
- J. Lange.* Nutids-Kunst Skildringer og Karakteristikker. 1873. Literarisches Centralblatt 1872, 21—52, 1873, 1—21.
- E. Littré.* Dictionnaire de la langue Française, liv. 28—30. Lovtidende og Ministerialtidende for 1872.
- V. Lübke.* Kunsthistorien ved J. Lange. Lev. 12.
- C. Lucili saturarum reliquiæ.* Emendavit et annotavit L. Müller. Accedunt *Acci* (præter scenica) et *Suei carminum reliquiæ.* Lips. 1872.
- J. H. Mansa.* Nørrejylland. Anden omarbejdede og forbedrede Udgave, 1857—63. Pl. 1—9, opklæbede særskilt.
- M. Matzen.* Retskrivningsregler i Henhold til Kirke- og Undervisningsministeriets Cirkulære af 21de Februar 1872.
- P. E. Müller.* Iagttagelser over nogle Siphonophorer. Avec un résumé français (Doktordisp.). 1871. Neue Jahrbücher f. Philologie u. Pädagogik 1872, 4—12.
- A. Fleck Eisen.* Jahrbücher f. classische Philologie, 1ster Supplementband, 4—5 H. Leipz. 1871—72.
- C. V. Nielsen.* Om Vigtigheden af en grundig elementær Tegneundervisning i Skolerne, især for den vordende Haandværker. 1872.
— Linear-Perspektiven. 32 Blade med forklarende Text. 2 Exemplarer.
- F. T. Nielsen.* Fortegnelse over Nykjøbing Kathedralskoles Bogsamling. Nykjøbing p. F. 1871.
- O. Nielsen.* Kjøbenhavns Diplomatarium. 2det B. 1ste H. 1873. Nordisk Konversationslexikon, 2den Udg. H. 28—38. Nordiske Oldskrifter, XVII og XXXII. 1853—1870. Oversigt over det kgl. danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger 1871, 2—3, 1872, 1.
- A. Paulsen.* Naturskræfterne, Lev. 3—6.
- A. Petermann.* Mittheilungen, 1872, VI—XII, 1873, I—V.
— Ergänzungsheft Nr. 33—34.
- N. M. Petersen.* Samlede Afhandlinger, 3die D. 1873.
- P. Plades* Visitatsbog, udg. af S. Grundtvig. 1872.
- C. Plinii Secundi* naturalis historia. D. Detlefsen recensuit. Berolini 1866—71. Vol. I—IV.
Revue des deux mondes, 1872, 11—24, 1873, 1—10.
- M. H. Rosenorn.* Greve Gert af Holsten og Niels Ebbesøn af Nørreeris. 1873, 1ste Hefte.
Samling af Love og Anordninger af mere alm. Interesse f. 1870—74. 3die H. 1872.

- C. Sarauw.* Krigen mellem Frankrig og Tydskland 1870—71. H. 15—16. 1872.
- J. C. Schjødte.* Naturhistorisk Tidsskrift, stiftet af H. Krøyer. IIIde R. 5te—7de B. og 8de B. 1—2. 1868—72.
- P. O. Schjøtt.* Den antike Stat og Solons Forfatning. Det athe-niensiske Demokrati. I. Kristiania 1873.
- J. H. H. Schmidt.* Griechische Metrik. Leipz. 1872.
- K. Selmidt.* Dampmaskinens Historie. H. 1—5. Odense 1872—73.
- F. C. Schübeler.* Die Pflanzenwelt Norwegens. Ein Beitrag zur Natur- u. Culturgeschichte Nord-Europas. Christiania 1873 (foræret fra det norske Universitet gennem Kammerherre M. H. Rosenørn).
- C. E. Secher.* Danmark i ældre og nyere Tid. 1872. H. 1—7.
— Navneregister til N. M. Petersens Bidrag til den danske Litera-turs Historie. 2den Udg. 1872.
- Annæi Senecæ* oratorum et rhetorum sententiæ divisiones colores. Recognovit A. Kiessling. Lips. 1872.
- W. Shakspeare.* Dramatiske Værker ved Lembcke. H. 35—36.
- H. V. Skibsted.* Love og Expeditioner vedk. Kirke- og Skole-væsen. 4de B. 1872.
- S. B. Schmidt.* Leonora Christina Ulfeldt paa Maribo Kloster. 1872.
- K. v. Spruner.* Handatlas für die Geschichte des Mittelalters u. der neueren Zeit. 3te Auflage bearbeitet von Th. Menke. Gotha 1871—72, 1—8.
- Statistisk Tabelværk, IIIde R. 18de og 19de B. 1871.
Statskalenderen for 1873.
- J. C. H. R. Steenstrup.* Studier over Kong Valdemars Jordebog. Efter trykte og utrykte Kilder. 1ste Afd. Oplysninger om Landets Forvaltning i det 13de Aarhundrede. 1873.
- P. Terenti* Comoediæ. Recensuit A. Fleckeisen. Lips. 1868.
- J. M. Thiele.* Af mit Livs Aarbøger 1795—1826. 1873.
- A. Thorsøe.* Danmarks Hædersdage, H. 16—20.
Tidsskrift for Mathematik, IIIde R. 2den Aarg 4—6, 3die Aarg. 1—2.
— for Philologi og Pædagogik, IX, 4, X, 1—3.
— for Physik og Chemi, XI, 2—12, XII, 1—4.
— for populære Fremstillinger af Naturvidenskaben, IV, 3—6, V, 1—2.
- J. P. Trap.* Statistisk-topografisk Beskrivelse af Kongeriget Dan-mark, 2den Udg. H. 7—13.
- J. L. Ussing.* Niels Laurits Høyens Levned med Bilag af Breve, 2den Halvdel 1872.†

- V. Vallø.* Om Vallø Stifts og Vemmetofte Klosters retlige Stilling. 1873.
- O. Vaupell.* Den dansk-norske Hærs Historie, H. 17—24.
- E. C. Werlauff.* Om Danebrog og Danebrogsordenen. En historisk Undersøgelse. Efter Forfatterens Død udg. af C. F. Wegener. 1872.
- H. K. Whitte.* Lexikalsk og grammatikalsk Analyse til 40 Kapitler af Genesis. 3die forb. Udgave 1872 (foræret).
- Fr. Winkel Horn.* Mennesket i den forhistoriske Tid. 1872—73, Lev. 1—7.

Desuden har Bibliotheket fra Ministeriet modtaget de sædvanlige i Aarets Løb udgivne Examenslister m. m., Skoleprogrammer fra 27 danske, 12 norske og 30 svenske Skoler og Undervisningsanstalter.

Til Benyttelse ved den første geometriske Undervisning er der anskaffet: 2 Kugler, delte i flere Stykker; en ret Kegle med et Snit; 2 Kegler, samlede ved Spidsen (et Snit); en dobbelt Kegle med et Snit; en Cylinder med et Snit; et skjævt femsided Prisma, delt i tresidede; et Paralleloipedon med et Snit; et femsided Prisma med et Snit; en femsided Pyramide med et Snit; 1 do. do., delt i tresidede.

Den naturhistoriske Samling er i Aarets Løb forøget med følgende Gjenstande:

- Falco islandicus.* Han. Grønland.
Saxicola rubetra. Han. Frederiksborg.
Certhia familiaris. Hun. Randers.
Fringilla carduelis. Han. Randers.
Fr. linaria. Han. Sjælland.
Totanus ochropus. Hun. Holbækgaard.
Tringa islandica. Han. Estruplund.

Foræret af Bandagist Lauritzen:
 Et Horn af Antilope oryx. Pall.

Disciplenes Morskabsbibliothek har i Aarets Løb modtaget følgende Forøgelse:

B. Bjornson: Fortællinger, 2 Dele; *Stilling*: Rejse i Ægypten: *Stilling*: Smaa Historier om store Kunstnere; *Reuter*: Mit Fangeliv; *Stowe*: Onkel Thomas; *I.*: Smaaskizzer; *Laboulaye*: Abdallah; Folkelæsning, 1873; Rundt paa Jorden, 1873; Historisk Archiv, 8 Bind.

Indtægterne have været:

	₤	⊘
Medlemsbidrag for første Halvaar	12	48
— — andet —	17	„
	<hr/>	
	29	48
	<hr/>	

Udgifterne have været:

	₤	⊘
Underballance fra forrige Aar	6	11
Til Bøgers Anskaffelse	19	80
Til Bøgers Indbinding	5	48
	<hr/>	
	31	43
	<hr/>	

I Aarets Løb ere følgende Bestemmelser angaaende dels Skolebetalingen dels Undervisningen udgaaede fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Cirkulære af 8de Juli 1872.

Til behagelig Efterretning og fornøden Iagttagelse meldes herved, at Henlæggelsen af Skoleaarets Begyndelse fra 23de til 15de August vil medføre følgende Forandringer i følgende hidtil gældende Regler:

at Betalingen for Extratimer fremtidig for Avgust Maaned beregnes med $\frac{1}{2}$ mod $\frac{1}{4}$ i to paa hinanden følgende Skoleaar istedenfor, at den tidligere beregnedes med $\frac{3}{4}$ mod $\frac{1}{4}$.

at Skolekontingentet for nye optagne Disciple beregnes for Avgust og September som $\frac{1}{2}$ Kvartal, der indbetales forud tilligemed Indskrivningspengene.

Bekjendtgjørelse af 22de Avgust 1872.

Paa derom af Ministeriet nedlagt allerunderdanigst Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under 19de d. M. allernaadigst at bifalde:

at fra 1ste Oktober d. A. at regne de ved allerhøjeste Resolution af 1ste Marts 1865 — bekjendtgjort under 9de s. M. — fastsatte Skolepenge ved de offentlige lærde Skoler og Rønne højere Realskole forhøjes saaledes, at de erlægges i Metropolitanskolens to øverste Klasser — nuværende syvende Klasse, ny femte og sjette Klasse — med 84 Rd. aarlig, i samme Skoles øvrige Klasser og i de andre lærde Skolers to øverste Klasser — nuværende syvende Klasse, ny femte og sjette Klasse — med 72 Rd. aarlig, i sidstnævnte Skolers øvrige Klasser med 60 Rd. aarlig og i Rønne højere Realskole med 36 Rd. aarlig, dog at anden og tredie Broders Kontingent ned sættes med henholdsvis $\frac{1}{3}$ og $\frac{2}{5}$ i de lærde Skoler og med $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{2}$ i Rønne højere Realskole.

Cirkulære af 18de Januar 1873.

Af de Forhandlinger, der gik forud for Loven af 1ste April 1871 om Undervisningen i de lærde Skoler, vil det være Hr. Professoren bekendt, at det var Ministeriets Hensigt at tilstræbe en større Udvikling af de Unges legemlige Kræfter ved en Udvidelse af Gymnastikundervisningen.

Ministeriet har, efter Modtagelsen af de fra Dem indhentede Oplysninger om Gymnastikkens Tilstand i Randers lærde Skole, brevvetet med Gymnastikinspektøren om Sagen.

I sin nu indgivne Betænkning har Gymnastikinspektøren anset det ønskeligt, om der til Gymnastikken kunde henlægges en Time daglig for hver Klasse eller i alt Fald fire Timer ugentlig, saaledes at hver Klasse fik $\frac{1}{2}$ Time Øvelse daglig og to Gange ugentlig en hel Time, medens han har forment, at man ikke burde gaa ned under fire ugentlige Timer for hver Klasse. I Forbindelse hermed har han henpeget paa Nødvendigheden af, at det indskræpes, at der under én Lærer ikke maa undervises et større Antal end 30 Disciple og i Hugning ikke et større Antal end 15, og at, forsaa vidt Holdene, hvori Disciplene ere delte, ere større, de da deles i flere Afdelinger under hver sin Lærer, saafremt der ved Skolen haves dertil fornøden Plads i Gymnastiklokalet.

Ministeriet maa med Gymnastikinspektøren være enig i, at hver Klasse — 7de Klasse (ny 5te og 6te) derunder indbefattet — ikke bør fra Begyndelsen af Skoleaaret 1873—74 at regne have et mindre Timetal i Gymnastik og Hugning end fire ugentlige Timer, samt at det bør paa sees overholdt, hvad Gymnastikinspektøren efter det ovenfor Anførte har foreslaaet om Størrelsen af de enkelte Hold, hvori Disciplene ere delte, og man skulde derfor anmode Dem om i saa Henseende at søge at træffe den videre fornødne Ordning og derom at optage det Nærmere paa Deres Forslag til Fag- og Timefordelingen for 1873—74.

Ministeriet skal imidlertid tilføje, at naar man har indskrænket sig til Minimum af det af Gymnastikinspektøren foreslaaede ugentlige Timeantal, kan man ikke tilbageholde den Bemærkning, at man vilde paaskjønne enhver Bestræbelse fra Deres Side for en yderligere Udvidelse af

Gymnastiktimerne i den af Gymnastikinspektøren antydede Retning; men Ministeriet har troet, at dette vilde finde sin bedste Løsning ved en Konference imellem Dem og Gymnastikinspektøren, som derfor under Dags Dato er tilskrevet om, naar han paa sine Inspektionsrejser besøger Randers lærde Skole, nærmere at forhandle Sagen med Dem.

Cirkulære af 13de Februar 1873.

Efter den i Lov af 1ste April 1871 § 10 indeholdte Bestemmelse om, at de enkelte Skolers Forpligtelse til at modtage Privatister skal indskrænkes til et bestemt Antal, og at Ministeriet herom skal give de nærmere Regler, finder man at burde fastholde den i Bekjendtgjørelse af 13de Maj 1850 om Ophævelse af Examen artium § 11 givne Regel, saaledes at ingen Skole skal være forpligtet til enten ved 4de Klasses Hovedexamen eller ved Afgangsexamen at modtage flere end 6 Privatister til Deltagelse i Examen, dog at det iagttages, at, hvis der melde sig flere, gives der de først (dog ikke førend April Maaned) Anmeldte Fortrin. Derhos bliver der af Privatister, som hidtil efter § 25 i ovennævnte Bekjendtgjørelse af 13de Maj 1850 at erlægge et Examensgebyr af 3 Rd. for Adgang til 4de Klasses Hovedexamen og 7 Rd. til Afgangsexamen, der tilfalder den Skole, ved hvilken Privatister examineres.

Cirkulære af 13de Februar 1873.

Ved til behagelig Underretning for de Herrer Rektorer og private Skolebestyrere hermed at fremsende et Aftryk af det Svar*), Ministeriet har givet paa en Forespørgsel

*) Fra Bestyreren af en privat Skole har Ministeriet modtaget en Forespørgsel om, hvorvidt Undervisningen i Mathematik skal drives saaledes, at der ved den saakaldte Aars Hovedexamen for ny 4de Klasse skal examineres i hele det i Arithmetik og Geometri læste Pensum eller kun i hvad der er læst i Aarets Løb, samt om de skriftlige Opgaver til ny

fra en privat Skolebestyrer dels om Omfanget af det Pensum, der bliver Gjenstand for Examination i Mathematik ved Skolernes fremtidige 4de (nuværende 6te) Klasse, dels om Opgaverne til den skriftlige Prøve i dette Fag, skal Ministeriet tilføje Følgende.

Under de Overvejelser, hvortil denne Sag har givet Anledning, har Ministeriet havt Lejlighed til paany at rette sin Opmærksomhed paa de fra flere Sider fremkomne Andytninger om, at under Gjennemførelsen af Lov af 1ste April 1871 og den sig dertil knyttende Anordning af 5te Avgust s. A. Omfanget af det matematiske Kursus, saaledes som det i den sidste er bestemt, muligvis kan medføre en for tung Byrde for Disciplene i (ny) fjerde Klasse, dog fornemmelig for Disciplene af den sproglig-historiske Retning.

Efter den forskjellige Maade, paa hvilken Sagen er opfattet i de fra de Herrer Rektorer i en anden Sag ved Cirkulærskrivelse af 15de November indhentede Erklæringer, finder Ministeriet dog ikke, at der i Øjeblikket fore-

4de Klasses Hovedexamen gives af Skolen selv eller af Ministeriet.

I Svar herpaa har Ministeriet under 8de Februar d. A. med Hensyn til det første Spørgsmaal meldt, at vel det i Skolen indtil og i ny 4de Klasse læste matematiske Pensum maa betragtes som det, hvormed Examinanden skal være bekendt, men at Examinationen dog i Hovedsagen, og navnlig hvad Beviserne angaaer, kan indskrænkes til det, der er læst og plejer at læses i det sidste Aar, naar kun de Resultater af det tidligere Lærte, som derved skal bruges, sees at være Disciplene bekendte.

Forsaavidt det andet Spørgsmaal angaaer, har Ministeriet meddelt, at der gennem Opgaverne sikres Ministeriet et uundværligt Middel til at kontrollere ikke blot, at det fælles Grundlag for Disciplene af begge Retninger men netop det Element, som de siden ikke skulle fortsætte, er tilstrækkeligt fyldigt og grundigt tilegnet, ligesom til at tilvejebringe den nødvendige Ligevægt mellem Fordringerne i begge Retninger navnlig i Mathematik og Latin og til at skaffe den Ligelighed tilveje, som ogsaa for Privatisternes Vedkommende maa finde Sted, og at Ministeriet derfor har fundet at burde slutte sig til, hvad den i sin Tid nedsatte Komité's langtvervejende Majoritet ogsaa antog, at Opgaverne gives af Ministeriet, hvorfra det selvlølgelig vil blive paaseet, at disse navnlig i Overgangsperioden ville blive holdte paa et Standpunkt, hvorved alle mindre væsentlige og fjernere liggende Enkeltheder udelukkes.

ligger tilstrækkelig Opfordring til eller Grundlag for nogen almindelig Bestemmelse i denne Retning, men skal være villigt til at tage saadanne Forslag under Overvejelse, som muligen ved Slutningen af det nu løbende Skoleaar paa Grund af den da vundne Erfaring maatte fremkomme om Forbigaaelse i 4de Klasse af enkelte Sætninger eller Grupper af Sætninger, hvis Tilegnelse af Disciplene kræve en Tidsanvendelse, som ikke staaer i Forhold til den Brug, der haves for dem, uden at deres Forbigaaelse vilde skade Oversigten og Sammenhængen, og som have mindre Betydning for dem, som paa dette Punkt afslutte det mathematiske Kursus, imod at Indøvelsen af det, der heraf behøves for en fortsat Undervisning, henlægges til (ny) 5te Klasse.

Forsaavidt Lærere allerede i Aar, tvungne af Klassens Standpunkt og den givne Tids og Krafts Utilstrækkelighed, og støttende sig til, hvad der er tilsagt om Begrænsningen af de skriftlige Arbejder, skulde have forbigaaet enkelte Sætninger eller kortere Rækker af Sætninger, ønsker Ministeriet derom ved Udgangen af April Maaned at modtage Indberetning, for at ogsaa dertil kan tages Hensyn ved de skriftlige Opgavers Affattelse.

En Hovedbetingelse for at undgaa Overanstængelse for fjerde Klasses Vedkommende og for at bevirke, at der i denne Klasse kan arbejdes med den nødvendige Ro og Sikkerhed og vindes Tid til det Arbejde, der i denne bliver at udføre, vil det være, at Skolerne efter den Opfordring, som Ministeriets Cirkulærskrivelse af 9de August 1871 dertil allerede har givet, ere nøjeregnende i de Fordringer, der stilles saavel ved Optagelsesprøven som ved Disciplenes Overflytning fra en lavere til en højere Klasse.

I Forbindelse hermed finder Ministeriet at burde gjøre opmærksom paa en under den sidstomtalte Sag fremkommen Udtalelse, som fortjener at paaagtes, nemlig at der utvivlsomt efterhaanden vil kunne skaffes en bedre Fordeling af Arbejdet tilstede og derved ogsaa en virkelig Lettelse for (ny) fjerde Klasse, naar der i de 3 nederste Klasser bliver arbejdet noget, om ikke meget, stærkere med Hensyn til Omfanget, men i Særdeleshed naar der bliver lagt Vind paa en saa sikker Tilegnelse af, hvad der i disse gennemgaaes og læses, at Disciplene i 4de Klasse kunne arbejde videre, uden at Mangler i Fundamenterne holde dem tilbage og

tvinge dem til en uforholdsmæssig Tidsanvendelse paa at erhverve en Del af de Kundskaber, som i fjerde Klasse kun burde sammenarbejdes og opfriskes.

Skrivelse til en Rektor af 5te April 1873.

Efterat Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet i Anledning af en fra en Rektor modtagen Forespørgsel om Historieundervisningen har brevvexlet med Undervisningsinspektøren for de lærde Skoler, har Ministeriet meddelt Andrageren følgende:

Blochs mindre Lærebog i Historie, hvoraf 1ste Del, indeholdende Oldtiden og Middelalderen, foreligger, anser Ministeriet efter Omfang og Anlæg for skikket til at lægges til Grund for Undervisningen i Historie indtil Udgangen af (ny) 4de Klasse og til at tjene som Maalestok for Proven ved Udgangen af denne Klasse saavel for Real-disciplene som for de øvrige Disciple, dog ikke med Afbrydelse ved Aar 1815, men med fortsat Oversigt til Aaret 1848, og i ethvert Tilfælde at burde foretrækkes for Kofods fragmentariske Fremstilling eller Bohrs mindre Bøger, der ere for korte og ufuldstændige. De enkelte Unøjagtigheder, Bogen indeholder, lade sig uden Vanskelighed rette af Læreren, der ogsaa med Lethed vil kunne bøde paa den Mangel, hvoraf Bogen lider derved, at den ikke i tilstrækkelig Grad giver Lejlighed og Stof til at befæste det faste kronologiske Net ved Angivelse af Regent-rækkerne i Hovedstaterne, om end enkelte Dele af Rækkerne kunne forbigaaes eller sammendrages under et Holdepunkt.

Med Hensyn til Undervisningen i (ny) 5te og 6te Klasse hælder Ministeriet til den Anskuelse, at det vil være rigtigere, i Stedet for at gjenneegaa hele Verdenshistorien i disse 2 Klasser efter en ny Lærebog, blot at foretage en udfyldende og opklarende Repetition af det Hele efter den tidligere brugte Bog, og dertil at føje en fyldigere Gjennemgaaelse af den gamle Historie og den nyeste Historie, hvortil Thriges mindre Gammelhistorie og Blochs særlige Lærebog for den nyere Historie maa anses

for brugbare. Ved denne udfyldende og opklarende Repetition maatte enkelte særlige Huller hos Bloch (t. Ex. Udeladelsen af Henrik den Anden og Edvard den Første i England og derved af Irlands og Wales's Forbindelse med England) udfyldes, og visse Hovedbegivenheder søges opfattede fyldigere. Saalænge intet passende Hjælpemiddel haves, maa Læreren mundtlig meddele det Fornødne, men Ministeriet ønsker, at saadanne Hjælpemidler maa fremkomme helst som Tilføjelse (med mindre Tryk) ved den samme Bog, som bruges indtil 4de Klasse, og vil ogsaa søge at virke hen dertil.

Skolens Afgangsprøver og Hovedprøver i Aaret 1873.

Skriftlige og ikke offentlige Prøver.

Mandagen den 16de Juni.

- Kl. 8-12. VI Dansk Stil. H. K. G. M.
- 4-8. VI Geometri. 4-6 A. 6-8. FM.

Tirsdagen den 17de Juni.

- Kl. 8-12. VI Arithmetik. E. G. G. K.
- 4-8. VI R. Tydsk Stil. } 4-6 H. 6-8 L.
VI st. Latinsk Stil. }

Onsdagen den 2den Juli.

- Kl. 8. Dansk Stil: VII, M. V, FM. IV, A. III, G. II, H.
- 2. VII Latinsk Stil, B. V st. Latinsk Stil, K.
- 2. IV Tavleregning. } H. A. L.
- 3½. III Tavleregning. }

Torsdagen den 3die Juli.

- Kl. 8. VII Geometri, K. V Arithmetik L. A. H.
- 2. VII Version, V R. Tydsk Stil, L.
- 2. II Tavleregning, A. M. H.

Fredagen den 4de Juli.

- Kl. 8. VII Arithmetik, M.

-
- Kl. 10. Prøve over ny indmeldte Disciple. K. A. H. B. E. G.
-

Mundtlige Prøver.

Afgangs- og Overgangsprøver for VI R. (ny IV R.) og
tildels VI st.

Onsdagen den 18de Juni.

Kl. 2. VI R. Naturhistorie. K. L.

Torsdagen den 19de Juni.

Kl. 8. VI R. Geografi. K. FM.	Kl. 2. VI R. Engelsk. B. FM. M.
- 11. VI Fransk. M. A.	- 5. VI Arithmetik. II. L.

Fredagen den 20de Juni.

Kl. 8. VI Geometri. H. L.	Kl. 2. VI R. Tydsk. M. B.
- 11. VI R. Historie. FM. G.	- 5. VI R. Naturlære. H. L.

Øvrige Prøver.

Mandagen den 7de Juli.

Kl. 8. VII Historie. G. FM.	Kl. 8. V Naturhistorie. K. E. L.
- 11. IV Historie. G. FM. L.	- 11. III Fransk. M. A. W.
- 2. III Historie. L. FM. B.	- 2. VI st. Latin. G. A.
- 5. II Tydsk. B. M. E.	- 5. V R. Naturlære. L. K. H.

Tirsdagen den 8de Juli.

Kl. 8. VII Latin. W. A.	Kl. 8. V Tydsk. M. B.
- 11. III st. Latin. FM. G. W.	- 11. V Geometri. L. M. H.
- 2. III R. Engelsk. B. FM. M.	- 2. II Naturhistorie. K. E. L.
- 5. II Dansk. B. A. E.	- 5. IV Tydsk. M. K. G.

Onsdagen den 9de Juli.

Kl. 8. VII Naturlære. H. L.	Kl. 8. V Religion. E. FM. B.
- 11. III Naturhistorie. K. E.	- 11. IV Arithmetik. H. A. L.
- 2. VI st. Geografi. K. G.	- 2. V R. Engelsk. FM. M. B.
- 3½. IV Naturhistorie. K. E. L.	- 5. V st. Latin. A. G. W.
- 5. II Historie. L. FM. B.	

Torsdagen den 10de Juli.

Kl. 8. VII Græsk. W. G.	Kl. 8. IV Geometri. H. M. L.
- 11. V Historic. G. FM. L.	- 11. VI st. Tydsk. M. B.
- 2. VI st. Græsk. G. A.	- 2. IV Religion. E. II. B.
- 5. III Geografi. K. FM. B.	- 5. II Fransk. A. M. W.

Fredagen den 11te Juli.

Kl. 8. VII Arithmetik. H. L.	Kl. 8. VI st. Naturh. K. E.
- 11. V Geografi. K. FM. G.	- 11. VII Hebraisk. E. H. W.
- 2. IV Fransk. M. A. W.	- 2. II Religion. E. FM. B.
- 5. III Arithmetik. L. K. H.	- 5. IV R. Engelsk. B. FM. M.
	- 6. IV st. Latin. FM. G. W.

Lordagen den 12te Juli.

Kl. 8. VII Geometri. H. L.	Kl. 8. VI st. Historie. G. FM.
- 11. III Religion. E. FM. H.	- 11. II Geografi. K. A. G.
- 2. V Fransk. M. A. W.	- 2. IV Geografi. K. FM. G.
- 5. III Tydsk. M. K. B.	- 5. V st. Græsk. A. G. W.

Mandagen den 14de Juli Kl. 9 bekendtgjøres Udfaldet af de afholdte Prøver, hvorefter Ferien tager sin Begyndelse.

Fredagen den 15de Avgust Kl. 8 prøves de nye Disciple, som have været forhindrede i at give Møde Fredagen den 4de Juli. Samme Dags Eftermiddag Kl. 2 møde alle Disciplene for at begynde det nye Skoleaar.

Til at overvære Skolens mundtlige Prøver samt Offentliggjørelsen af Udfaldet indbydes Disciplenes Forældre og Værger samt Enhver, der har Interesse for Skolens Virksomhed.

Randers lærde Skole, den 3die Juni 1873.

H. K. Whitte.

